

Deboatt & meninger

Vanvittig vaksinefordeling

Kronikk

Aksel Braanen Sterri,
stipendiat i filosofi,
Universitetet i Oslo

Sebastian Stein,
tidligere
humanitærarbeider

fleste utviklingsland ikke vil kunne gi befolkningen vaksinen før tidligst i 2023.

En slik fordeling kan ikke rettferdiggjøres ved hjelp av prinsippene vi vanligvis holder oss med. Vi har en plikt til å sikre vaksiner til våre mest sårbare. Men som generalsekretær Henriette Killi Westhrin i Norsk Folkehjelp påpeker til NRK, vil «20-åringer i Norge antageligvis være ferdig vaksinert før helsearbeidere i Afrika begynner å bli vaksinert».

Hvis det var hensynet til de sårbare som dikterte den globale vaksinepolitikken, burde vi fordelt vaksinene mellom land på samme måte som vi gjør her hjemme. Ingen frisk 20- eller 40-åring bør være vaksinert før alle sårbare er vaksinert.

Andre land sliter mer

Faktisk har vi grunner til å la selv våre sårbare vente.

I Norge har vi et relativt lavt smittetrykk, og våre velfungerende institusjoner og finansielle muskler gjør det mulig å dempe skadevirkningene av både viruset og smitteverntiltakene. Mange andre land sliter mye mer med å forhindre spredning av viruset og har få muligheter til å kompensere dem som rammes hardt. De landene trenger vaksiner mye mer enn vi gjør.

Men bør ikke de landene som sørget for at vaksinene ble utviklet i første omgang, få lov til å høste fruktene? Det er sant at rike lands betalingsvillighet har sørget for at vi nå har tilgang på flere vaksiner enn vi ellers ville hatt. Men dersom dette skal rettferdiggjøre at vi vaksinerer våre 20-åringer før de sårbare i fattige land, må man også medgå at det ville vært greit å gi rike mennesker i Norge forrang i vaksine-

Flere enn 80 millioner vaksiner er nå satt i rike land, mens knapt en eneste vaksine er satt i utviklingsland

”

køen, hvis deres store betalingsvillighet ga selskapene en forventning om å kunne selge vaksinene sine til en høy pris.

Frihet til å gi bort vår andel

Muligens er hendene våre bundet nå som vi først har gjort våre investeringer. Utviklingsminister Dag-Inge Ulstein (KrF) sier til NRK at han «virkelig gjerne skulle sett at mange av utviklingslandene fikk tilgang til vaksiner tidligere, at Astra Zeneca og andre vaksiner satset på gjennom Covax-samarbeidet lå lenger fremme. Sånn er det ikke». Sånn er det ikke, men sånn behøver det heller ikke være.

For det første har vi full frihet til å gi bort vår andel av vaksinene til dem som trenger dem mer. Og selv om vi nå sitter med juridisk råderett over vaksinene, er ikke det en nødvendig følge av at markedet rår. Vi kunne og burde valgt å finansiere ulike selskaper i utviklingen av vaksiner i bytte mot at vaksinene ble fordelt etter en global fordelingsmekanisme som tok høyde for sårbarhet og evne til å tåle viruset.

Den viktigste grunnen til at Norge bør prioritere nordmenn, er at våre folkevalgte politikere har et spesielt ansvar for egne

1

2

3

4

5

6

7

8

Debattredaksjonen

DEBATTREDAKTØR
Erik Tornes

Adresse:
Aftenposten, Debatt,
Boks 1178, 0107 Oslo

KRONIKK
E-post:
kronikk@aftenposten.no

Kronikk: Maks. 6000 tegn
inkl. mellomrom.
Legg ved portrettfoto.

DEBATT
E-post:
debatt@aftenposten.no

Hovedinnlegg: 3000 tegn
inkl. mellomrom.
Legg ved portrettfoto.

Kortinnlegg: 400–1500 tegn.

KRONIKKER/
DEBATTINNLEGG
PÅ NETT
aftenposten.no/meninger

Aftenposten returnerer
ikke artikler som blir
sendt på papir.

9 innbyggere. Det betyr imidlertid ikke at norske innbyggere er de eneste de har et ansvar for. Vi har alle et moralsk ansvar overfor verdens sårbare og spesielt overfor dem som ikke har kjøpekraften til å vinne frem i kappløpet om vaksinene.

I Norges egen interesse

10 Selv om man ikke lar seg motivere av etiske argumenter, bør Norge stille seg bak i køen i fordelingen av vaksinene av ren egeninteresse.

For det første øker sannsynligheten for nye, mer smittsomme, mutasjoner jo lenger viruset får herje rundt om i verden. For å redusere problemene dette byr på, bør det vaksineres der vaksinen kan dempe smittetrykket raskest. Det er i land med liten evne til å håndheve gode, smittedempende tiltak.

For det andre er vi helt avhengige av å ha en velfungerende verdensøkonomi. Norges økonomi er avhengig av etterspørsel etter våre produkter i andre land, som igjen er avhengig av etterspørsel i andre land. Selv om Norge handler (altfor) lite med utviklingsland, så vil også vi bli påvirket av en brems i utviklingsøkonomiene. Dette taler altså for å få disse landene raskt

på beina igjen. Da kan det å vaksinere der snarere enn her være en god strategi.

Hjelp til fattige land kan derfor ses som en investering, ikke veldedighet. Mangel på penger er et betydelig hinder i det å sørge for en effektiv vaksinerings av de fattige landene, men rike land vil ikke betale, og fattige land har ikke råd. Det er kortsiktig tenkt. Rike land bruker allerede enorme summer på å holde økonomien sin i gang. Hvis vi brukte en brøkdel på å kjøpe og fordele vaksiner i fattigere land, vil det være en god investering for å få verdensøkonomien på fote igjen. De investeringene vil betale seg tilbake med renter.

For det tredje har en mer rettferdig fordeling av vaksinene en geopolitisk side. Greier vi ikke å fordele vaksiner rettferdig, åpner det opp for at vaksiner fordeles ved hjelp av hestehandler og krav om gjensjtelser. Det snakkes nå om at Kina og Russland vil bruke vaksiner i et storpolitisk spill. Hverken de landene som må selge sine interesser, eller verdenssamfunnet er tjent med at vaksiner blir brukt på denne måten. Både egeninteressen og etiske hensyn taler derfor for at vi bør ha mer solidaritet og mindre kapitalisme i den globale vaksinefordelingen.

Debatt

Kan vi få en logisk forklaring på hvorfor skirenn fortsatt skal avlyses?

Dag Helland-Hansen,
leder, Langrennskomiteen
i Akershus skikrets

Espen Utaker,
leder, Langrennskomiteen
i Oslo skikrets

Tog, trikker og biler fylles opp av ivrige skifolk på vei til nær- og fjerntliggende utfartssteder for å gå på ski i Marka. Samtidig nektes skiungdommen å kunne gå skirenn i folketomme løyper som er holdt av for konkurranser.

Halvveis i skisesongen har ennå ikke barn og unge i Oslo- og Akershus Skikrets fått lov til å gå skikonkurranser, til tross for at det ikke finnes noen logiske argumenter for å avlyse skirenn.

Det er svært strenge krav til å arrangere skirenn, og løypene er lukket for andre enn arrangørstaben og utøverne. Utdeling av startnummer og premie er selvbetjening. Arrangører over hele landet har etterhvert fått lang erfaring i å utvikle svært gode smittevernpplaner, som kun har høstet lovord fra ansvarlige smittevernoverleger som arrangører jobber tett med.

Svært liten risiko for smitte

I og med at et skiarrangement også foregår ute, mener ekspertene at det er svært liten risiko for at noen blir smittet. Vi kjenner ikke til ett smittetilfelle påført i skisporet så langt i sesongen, til tross for at mange renn er arrangert andre steder i landet.

Skimiljøet har lojalt fulgt retningslinjer og lovpåbud for trening og konkurranse for å hindre nye smittetopper. Nå når smitten flater ut og myndighetene kommer med liten oppmykning for aktiviteter, så regnet vi med at det ville være mulig å arrangere «koronakontrollerte» renn.

Men beskjeden er klar: Alle skirenn skal utsettes eller avlyses uavhengig av om aktiviteten bidrar til økt

smittetrykk eller ikke.

Folkeansamlingene finner sted på helt andre arenaer enn på skirenn.

Evig tro til snøen smelter?

Å opprettholde dugnadsviljen når en ikke lenger ser fornuften bak tiltakene, er en utmattelsesøvelse. Vi er i ferd med å ta drømmen fra ungdommene våre.

Dette handler ikke om «bare et skirenn», men om selve motivasjonen som drar de unge ut i skogen hver dag, for å trene mot hårete mål de har satt seg. Timeglasset er i ferd med å renne ut. Risikoen for at vi fører unge ut i enda mer frustrasjon og passivitet, øker.

Vi svikter vårt samfunnsansvar overfor de unge ved å nekte dem konkurranser så lenge det ikke finnes logiske og gode argumenter for å forby skirenn. Som Aftenpostens kommentator Daniel Røed-Johansen skriver, er det et tankekors at det er så lett å stenge ned, men vanskelig å åpne igjen.

Vi er i ferd med å ta drømmen fra ungdommene våre

